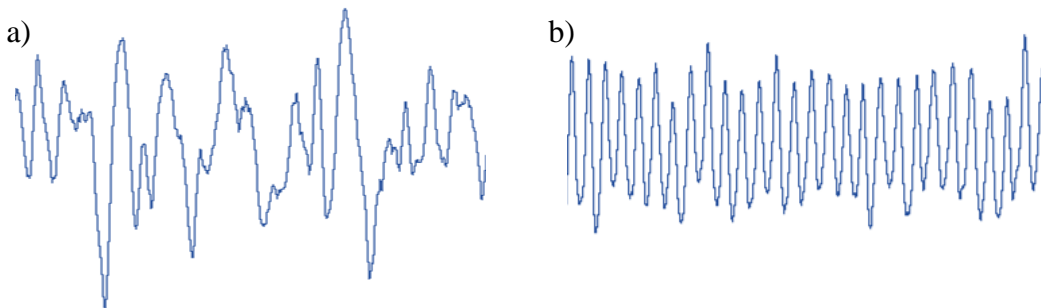

KATEDRA FIZJOLOGII ZWIERZĄT I CZŁOWIEKA

Pracownia Regulacji Snu i Czuwania – kierownik: dr hab. Edyta Jurkowlaniec, prof. UG

Głównym tematem badawczym Pracowni Regulacji Snu i Czuwania są fale mózgowe, czyli aktywność bioelektryczna mózgu, a w szczególność ich powstawanie i funkcjonalny związek z procesami zachodzącymi w mózgu. Największym zainteresowaniem w naszych badaniach cieszy się rytm theta (Ryc. 1), którego aktywność związana jest z procesami pamięci, nawigacją przestrzenną, snem paradoksalnym (faza REM – ang. *rapid eye movement*) oraz aktywnością ruchową podczas stanu czuwania. Powstawanie tego rytmu jest zależne od wielu struktur mózgowych, jednak zakres współpracy pomiędzy nimi i drogi neuroanatomiczne, na których opiera się ta współpraca, są w dużej mierze nieznane.

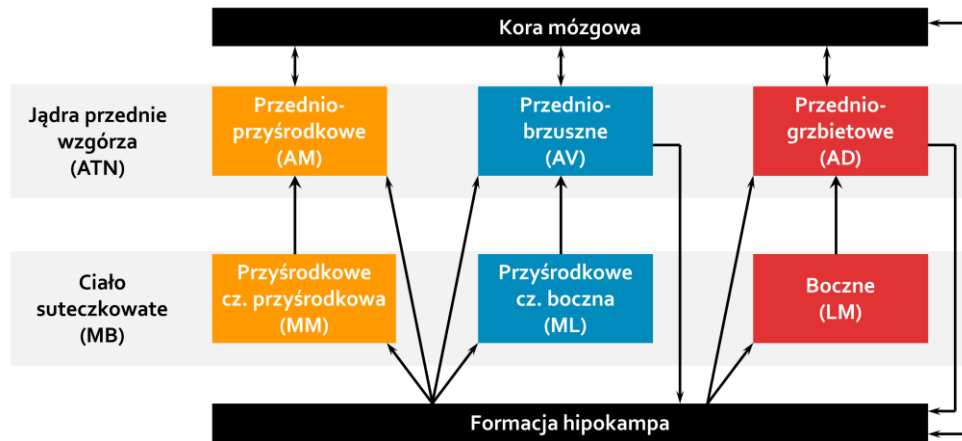

Ryc. 1. Aktywność bioelektryczna rejestrowana z hipokampa szczura za pomocą elektroencefalografu: a) desynchronizacja w elektrycznej czynności neuronów oraz b) synchronizacja oscylacji theta.

Jedną ze struktur, której rolę w powstawaniu rytmu theta staramy się zrozumieć, jest brzuszne pole nakrywki (VTA, *ventral tegmental area*) – ogniwo łączące system pamięciowy z układem nagrody, dzięki czemu możliwe jest powstanie wzorców zachowań zwiększających szanse na przeżycie zwierząt w danym środowisku. W doświadczeniach przeprowadzonych na szczurach w głębokiej narkozie uretanowej wykazaliśmy, że prawidłowe funkcjonowanie VTA jest niezbędne do utrzymania aktywności rytmu theta oraz opisaliśmy szlaki neurotransmiterowe VTA, które biorą udział w modulacji tej aktywności. Główne wnioski z tych badań zostały następnie potwierdzone u zwierząt swobodnie poruszających się, a całość opisana w serii publikacji naukowych i podsumowana w artykule przeglądowym autorstwa Orzeł-Gryglewskiej i współpracowników z 2015 roku.

Drugi kierunek badań naszego zespołu obejmuje udział podkorowych struktur mózgowych w procesach uczenia się i pamięci. Nadrzędną funkcję w tych procesach pełni hipokamp, który tworzy sieć połączeń z innymi strukturami w obrębie tzw. rozszerzonego obwodu hipokampalnego. W skład obwodu wchodzi dwie szczególnie interesujące nas struktury: jądra przednie wzgórza (ATN, *anterior thalamic nuclei*) i ciało suteczkowate (MB, *mammillary body*) (Ryc. 2), w których aktywność neuronów skorelowana jest z hipokampalnym rytmem theta. Nasze badania na szczurach w narkozie wykazały, że przy inaktywacji MB lub ATN aktywność rytmu theta w hipokampie jest znacznie zaburzona, co wskazuje na istotne funkcje modulatorowe obu struktur. Na podstawie tych wyników można wnioskować, że prawidłowe funkcjonowanie przedniego wzgórza i ciała suteczkowatego jest krytyczne dla aktywności hipokampa w zakresie rytmu theta, a co za tym idzie, również

procesów pamięciowych. Wyniki badań zostały opisane w dwóch publikacjach naukowych z 2017 roku. Dalszym krokiem będzie opracowanie wyników z doświadczeń dotyczących podłoża neuroprzekątnikowego odkrytych właściwości MB i ATN oraz badania behawioralne na zwierzętach swobodnie poruszających się, podczas których określany będzie wpływ tych dwóch struktur na procesy uczenia się.

Ryc. 2. Uproszczony schemat rozszerzonego obwodu hipokampalnego.

Nasze badania otrzymały wsparcie finansowe z funduszy Wydziału Biologii UG, Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz Narodowego Centrum Nauki. Dzięki temu wsparciu mogliśmy również prezentować nasze wyniki na licznych konferencjach naukowych w kraju i za granicą.

Wybrane publikacje z ostatnich lat:

- Matulewicz et al. (2019) [Proximal perimeter encoding in the rat rostral thalamus](#). *Sci. Rep.* 9: 2865.
- Żakowski (2017) [Neurochemistry of the anterior thalamic nuclei](#). *Mol. Neurobiol.* 54: 5248-5263.
- Żakowski et al. (2017) [The effect of pharmacological inactivation of the mammillary body and anterior thalamic nuclei on hippocampal theta rhythm in urethane-anesthetized rats](#). *Neuroscience* 362: 196-205.
- Orzeł-Gryglewska et al. (2015) [Brainstem system of hippocampal theta induction: The role of the ventral tegmental area](#). *Synapse* 69: 553-575.
- Matulewicz et al. (2015) [Hippocampal theta rhythm after local administration of procaine or amphetamine into the ventral tegmental area in fear conditioned rats](#). *Neurosci. Lett.* 589: 132-137.
- Orzeł-Gryglewska et al. (2014) [Theta activity in local field potential of the ventral tegmental area in sleeping and waking rats](#). *Behav. Brain. Res.* 265: 84-92.